

שיעור בית ההוראה שו"ת מרבני בית ההוראה

עניני ושו"ת – בהלכות צדקה

פרק א

מי חייב בנתינתה

שאלה:

**אברכים שלא גומרים את החודש האם חייבים במעשר?
ומה הדין לגבי צדקה בבא עני לפניו?**

תשובה:

אף שלדעת הרבה מן אין חיוב מעשר כספים **אלא למי שמזונותיו סדורים לפניו**, וגם אם יעשר יש לו כדי מחייתו, הרי שלדעת השו"ע גם בכה"ג עדיף לתת, ומ"מ אין חיוב אלא הידור¹.

¹ הנה בשו"ע סי' רמ"ח ס"א, פסק "כל אדם חייב ליתן צדקה אפילו עני המתפרנס מן הצדקה חייב ליתן ממה שנתנו לו" ומבואר שאפילו עני שבשיראל חייב לתת צדקה ומקורו מדברי הגמ' גיטין ז' ב' וכמה חיובו מבואר להלן בדברי השו"ע סי' רמ"ט ס"א "שיעור נתינתה אם ידו משגת יתן כפי הצורך העניים ואם אין ידו משגת כ"כ יתן עד חומש וא' מעשרה מדה בינונית" והרי שאף עני שבישראל חייב לתת צדקה ומעשר מנכסיו. הן אומנם הנה בש"ך סי' רמ"ח ס"ק א' כתב שאין הדין כן אלא בשיש לו לעני פרנסתו הא בלא"ה פטור

דבר הקובץ

הנה עם עבור חג מתן תורתנו בהם ימי החיזוק הגדולים בו זוכים אנו וכל ישראל לשבת למרגלות ההר להיות בד בבד עם נותן התורה, ימי עלייה מופלאים וגדולים, אשר בהם עולים ומתעלים כל אשר בשם בן תורה יכונה.

וצריך לדעת האיק לשמר את "הרכוש הגדול" שלא יאבד במחולות העגל ח"ו, וכמו שמענו בני ישיבות אשר יוצאים לבין הזמנים תיכף אחר השבועות במקום להתחזק עוד ועוד. או ח"ו כל רפיון הרגיל אחר היום הק' והנעלה הזה. ושמענו ממור"ר שליט"א שהעיקר הגדול לשמר את הקיים הוא להחזיק במוסר אל תרף לימוד נפה"ח ש"ד, בדביקות וקנין תורה, או בלימוד פרק קנין תורה ומעלתה לא לעזוב דרכי ונתיבות החיים דרכי ואור רבותינו הנותנים לנו ללון באור החיים סמי הנפש, ובזה יעלה ויעלה עוד בהר ה' בס"ד.

ובבא הקיץ הבעל"ט הננו שוב עם דברי וחידושי קובץ חשוב זה, ומעתה בס"ד לבקשת רבים מבני התורה הרוצים ללמוד את המעשה אשר יעשון נביא בחלק הראשון של הקובץ פרקי הלכות מספרי מור"ר שליט"א, ומשבוע הבעל"ט נעסוק בהלכות צדקה בס"ד.

**לקבלת הקובץ ולשאלה בכל דבר הלכה
בערב בטל"ב בית ההוראה הלכה ומשפט
0583236970**

מייל: halachavmishpat@gmail.com

יבורך הבית הזה מפי נביא וגם חוזה

ברכתנו שלוחה אל חתן יקר העומד לפני חתונתו רודף צדקה וחסד והולך

בדרכי אבותיו שיחי' דבוק במור"ר שליט"א בכל לב ה"ה

הבחור היקר למאוד כמר אליהו צבי בן בתיה

שיזכה לבנות ביתו בשמחה ובברכה מרובה בנחת ושמחה

המערכת

ומ"מ אם בא עני לפניו יש להקפיד יותר לתת לו אפילו דבר מועט אף לדעת הרמ"א והפוסקים.²

ב

הוראות קבע לצדקה – האם מותר לגבות אחר פטירת האב

שאלה:

מעשה באב משפחה ששבק חיים ל"ע בהיות הילדים רכים לפני היותם בני מצות ובכלל מה שהשאיר להם הוראות קבע לצדקה ושאלת המוסדות האם מותר להם לגבות את ההוראות או שצריכים לשאול את היתומים

תשובה:

בידוע שיש להם ממון מותר להמשיך את ההו"ק. אבל אם אין להם די סיפוקם יש לבטל תיכף את ההו"ק.³

מלתת "כדלקמן סי' רנ"א ס"ג" ושם כתב כן הרמ"א, וכתב הגר"א ז"ל להכריח כן מג' דוכתי א. חייך קודמין. ב. הקרוב קרוב קודם ואין לך קרוב טפי מעצמו. ג. אבידתו ואבידת רבו וכו'. הן אומנם הנה מרן בשו"ע לא הטיל תנאי זה שיהיה לו כדי פרנסתו ומשמעותו כפשטות הגמ' שכא"א חייב גם עני בישראל ממש. ויסוד דינו נתבאר בסה"ק אהל"י להלן שו"ב צדקה שלדעת השו"ע חייב מעשרות מממונו ה"ה כחייב מעשרות של תבואה וכדילפי' לה בסיפרי הו"ד בתוס' תענית יא' א' מדינא דמעשר תבואה וכ"כ גם ג"ע באורך בברכ"י כאן ועו"ע בשו"ת נוב"י סי' מ"א דחייבו ממש כתבואה שאין להוציא מן החדש על הישן, וכמבואר שם בדברינו באורך ובמעשר הרי בודאי שאין ליפטור גם עני שבישראל וככל מצות התורה אשר יעשה אותם האדם וחי בהם, ושו"ר שכ"כ גם רבינו האוה"ק בספרו ראשון לציון שדעת השו"ע לחלוק על הרמ"א והש"ך ואפילו עני חייב לתת צדקה, וכפשטות דברי השו"ע "שלא ימנע אדם את עצמו משלישית השקל".

ושו"ר שכ"כ גם הגאון בעל הנחלת צבי שם על השו"ע. וכ"כ גם בערוה"ש ר"ס רמ"ח, לדחות ראיית הש"ך מלהלן סי' רנ"א, דהתם מייירי בקביעות, אבל ע"ד דרך עראי חייב לתת גם עני גמור. ו"כ גם הגאון רבינו המהר"י עייאש בספרו מט"י הל' פורים סי' תרצ"ד סק"א, לדחות דברי הש"ך מההלכה. ואף שבספר דרך אמונה פ"ז מהל' מתנו"ע ס"ק פ"ד, כתב שמדברי החינוך מצווה תע"ט, משמע כהש"ך שהרי כתב "שעני שבישראל חייב לעשות צדקה אם ימצא למטה ממנו מי שצריך לה" הנה בדברי הרמב"ם בסה"מ מפורש לא כן שהרי כתב הרמב"ם בסה"מ מצווה קצ"ה "שחייב כל עני וכו' ולדומה לו". ולכן נראה שיש לחמיר ולתת צדקה ומ"מ אין חייב לתת מעשר אלא כמ"ש לעיל שיו"ד ח בשלישית השקל, וכן היה מורה ובא שר התורה מרן הגרב"צ ז"ל.

² שכן בעניי בא לפניו חייבו מדינא וכמבואר בדברי הרשב"א שבועות כה' ב' שעל כך מושבע ועומד לקיים מצות פתוח תפתח וכ"כ גם רבינו המחנ"א הל' צדקה ס"א, לקיים דברי הרשב"א לדינא, ומעתה מחויב לתת לו אף דבר מועט וכלשון הרשב"א שם לקיים חובה זו ורק באין לו מה לתת ה"ה פטור, ויל"ע בגבאי או מנהל ישיבה האם חשוב כעני עצמו ומסתבר שחשוב כיד עניים וכבב"ק לו' ב' וצ"ע בזה לע"ע. ואומנם ברמב"ם פ"ח מהל' מתנו"ע מבואר שגם "המעלים עניו מן הצדקה ועובר עני לפניו עובר בל"ת" והרי שלא הצריך שיבקש ממנו. ועי' להלן.

מהנעשה בבית המדרש

הערות להלכה - משיעורי מו"ר שליט"א בבי מדרשא

בהלכות שבת - רנ"ג

שהייה על אש גלויה

- בספר ארחות שבת (פ"ב הי"א), אסרו להניח על אש גלויה אף שאי אפשר להגביה יותר את הלהבה ובהערות מבואר הטעם בשם האגרו"מ (ח"ד סי' ע"ד), "דלא פלוג רבנן" ולכן אין להניח על אש גלויה כלל אף שא"א להגביה את האש. והדברים תמוהים מאוד כי היכן מצינו איזה דין או גזירה דרבנן לא להניח על אש גלויה והרי קדירה חייתא שרי אף על אש גלויה קש וגבבא מותר על אף שהיא אש גלויה והרי שאין גזירה או תקנה לא להניח על אש גלויה דנימא בה "לא פלוג רבנן" אלא כל האיסור ושמא הוא יחיה ובמקום שאין חשש חיתוי לית ביה איסור כלל ומאחר והגביה הלהבה ואין כאן חששא שמא יבוא לחתות אין מקום לחששא זו וצע"ג. שו"ר באול"צ ח"ב הל' שהייה שכתב להיתר גמור בזה והוא כמו שנתבאר בס"ד.

חזרה לדעת החזו"א

- גם להמחמירים כהחזו"א בסי' ל"ז שבלאעך איננו חשוב כגו"ק מ"מ לאור דברי רעק"א בסי' רנ"ג ס"ה ובבה"ל סו"ס רנ"ג נקט כותיה לעיקר נראה שיותר להחזירו על הבלאך שלא על האש. והטעם בזה שסמיכה בחזרה אף במקום שאיננו גו"ק שרי לחנניה, ובמניח שלא על האש לדעת מרן הגרי"ש הוי סמיכה ושרי לכו"ע ודו"ק.

בהלכות ק"ש ותפילה - והערות על הלכות שבוע שעבר

ענייה באמצע ק"ש אם תפילין של ר"ת

- אם אומר ק"ש עם תפילין של ר"ת או בלא ברכותיה האם יכול להפסיק באמצע הפרק לכל עניני קדושה מה שלא מותר באמצע קר"ש עם ברכותיה וכמבואר בסי' ס"ו ס"ג, והדברים תלויים לפו"ר בדברי הראשונים והאחרונים שלדעת רעק"א אין להתיר לענות מאחר והאיסור הוא מצד הפסק בקר"ש. ומשא"כ לדעת הגר"א בסי' תקצ"ב וסי' תל"ב וכן נראה בדברי ר"ת, ברכות יד' א' ובב"י שם, שעיקר הענין משום הברכות וכמש"נ

שאלה למערכת - בעניני ברכת כהנים

- הגאון רבי פנחס פרץ שליט"א ראש כולל ומו"ץ בירושלים הגיב על הנכתב בהלכות ברכת כהנים בשם האגרו"מ (ח"ה סי' כ'), שמותר וחייב ללכת לפני הכהנים אפי' באמצע שמו"ע "לאן הוא יחזור אחר ברכת הכהנים או שיעמוד במקומו" והיא שאלה וספק עצום. לאור המבואר ברש"י ברכות כד' ב' שחוזר למקומו ונראה שכן הדין גם בנ"ד ויל"ע בזה.

שאלות קצרות - בעניני ריבית ושכנים

- שאלו האם מותר לקבל כסף מזומן בסך 2000 ₪ בעבור לתת מהעמותה 2400 ₪ האם יש בזה רבית? תשובה אין בזה איסור כלל שזה המחיר של הדבר בשבילו זאת ועוד שאין כאן הלואה אלא מידית וכן דעת הגר"ב שריבר לרפו"ש

- שאלו אם מותר לבנות מרפסת במקום שמאפיל על הנוף והראו לבי"ד את המקום וכו' תשובה מבואר ברא"ש בתשובה כלל ב' ובב"י סי' קע"ו ובספר אהל"י שכנים שאין חזקה על נוף ולכן מותר לבנות בלא חששא.

הרב אברהם פרכשטיין שליט"א

חוב צדקה בעני*

שאלה – האם עני מחוייב ליתן צדקה, ואם נאמר שעני פטור מן הצדקה האם כשעני מגיע לגבאי צדקה מרצונו ורוצה לתת צדקה האם יקבל הגבאי ממנו או לא, ואם נאמר שעני מחוייב ליתן צדקה האם כשהוא אינו מעוניין ליתן צדקה מחייבים אותו או לא, ומה הדין בעני שמקבל בגדים חדשים האם כופין אותו להביא לצדקה את הבגדים הישנים.

א. תשובה – הנה הטוש"ע בס"ר רנ"ג סעי' ח' פסקו דעני שנותן פרוטה לצדקה או שנותן פרוסה לתמחוי מקבלים ממנו אבל אין מחייבין אותו ליתן, ועוד כתבו דעני שנתנו לו בגדים חדשים והוא מחזיר את הישנים מקבלין ממנו אבל אם אין מחזיר מעצמו את הישנים אין מחייבין אותו ליתן. ומקור ההלכה הוא בתוספתא פ"ד דפאה, וכן פסק הרמב"ם (פ"ט ממתנו"ע ה"ט).

ויש להקשות ב' קושיות, ראשית הא כ' הרמב"ם (בפ"ז ממתנו"ע) וכך נפסק להלכה בטוש"ע (סי' רמ"ח סעי' א') דאף עני המתפרנס מן הצדקה מחוייב ליתן צדקה וא"כ פשיטא שהעני הנותן פרוטה לצדקה מקבלין אותה ממנו, ושנית קשה על מש"כ הרמב"ם והטוש"ע בס"ר רנ"ג שאם לא נתן אין מחייבין אותו ליתן, מדוע אין מחייבין אותו ליתן והרי נפסק בס"ר רמ"ח שאפי' עני המתפרנס מן הצדקה חייב ליתן צדקה.

ב. הב"ח (בס"ר רנ"ג סעי' ח') ביאר דהיא הנותנת דכיון דנפסק בס"ר רמ"ח דעני חייב ליתן צדקה לכך הוצרכו להשמיענו שאם לא נתן אין מחייבין אותו ליתן, והטעם שלא מחייבין אותו ביאר הב"ח משום דיכול לצאת ידי חיובו ע"י נתינת צדקה לעני חבירו ושחבירו יחזור ויתן לו את המעות לצאת את חיובו שלו, וכמש"כ הב"י בסוף סי' רנ"א בשם הגהות מרדכי, לכך אין מחייבין אותו ליתן לקופה ולתמחוי שיהא מפסיד בנתינה זו.

אמנם הש"ך הקשה על הב"ח דבשלמא את הקושיא השניה מדוע אין מחייבין אותו ליתן והרי הוא מחוייב בצדקה שפיר תי' הב"ח דא"א לחייבו ליתן לקופה ולתמחוי ולהפסיד בנתינה זו וכנ"ל, אבל הקושיא הראשונה אכתי תיקשי מדוע הוצרכו להשמיענו

* בלימוד יחד עם מו"ר העלה את כל העולה באורך.

שמקבלין אותה ממנו, הא פשיטא הוא שהרי העני חייב בנתינת צדקה. ולכך ביאר הש"ך דיש ב' דרגות של עניים, יש עני שיש לו כדי פרנסתו ויש עני שאין לו כדי פרנסתו, ובס"ר רמ"ח איירינן בעני שיש לו כדי פרנסתו ועליו נאמר שהוא מחוייב ליתן צדקה, והכא בס"ר רנ"ג איירינן בעני שאין לו כדי פרנסתו דאינו מחוייב ליתן צדקה ולכך אם לא נתן אין מחייבין אותו ליתן, ומ"מ אם נתן מרצונו מתחדש שמקבלים ממנו אפי' שאין לו כדי פרנסתו.

ג. ובחזון יחזקאל על התוספתא י"שב את קו' הש"ך מה החידוש שמקבלין ממנו והא הוא חייב ליתן, תי' החזון יחזקאל דהא דעני מחוייב ליתן הוא דוקא לעני אחר, וכמדוייק לשון הרמב"ם פ"ז שכתב 'ואפי' עני המתפרנס מן הצדקה חייב ליתן צדקה לאחר' לאחר דייקא, כלומר דוקא שמגיע לפניו עני הוא מחוייב ליתן לו אבל קופה ותמחוי שהגבאים אוספים עבור העניים בזה אינו חייב ליתן. ולדברי החזון יחזקאל מיושבת גם הקושיא הב' מדוע אין מחייבין אותו ליתן והרי הוא חייב ליתן צדקה, דמה דמחוייב ליתן היינו רק לעני שבא לפניו אבל לא לגבאים שאוספים לקופה ולתמחוי. ולדברי החזון יחזקאל א"צ למש"כ הב"ח דאין מחייבין אותו ליתן לקופה ותמחוי מפני שמפסיד בנתינה זו, דלפי מה שדייק החזון יחזקאל מהרמב"ם מבואר דכל החיוב של העני מעיקרא הוא דוקא לעני המגיע לפניו ולא לקופה ותמחוי.

ד. וברדב"ז על הרמב"ם פ"ט ממתנו"ע תי' באופ"א את הקושיא שעמד עליה הב"ח - מדוע אין מחייבין אותו והרי בפ"ז פסק הרמב"ם דאף עני חייב ליתן צדקה, תי' הרדב"ז דהא דאמר' דעני חייב ליתן צדקה הוא חיוב אישי שלו, אבל אין מחייבין אותו על כך [שוב ראיתי דגם הדרישה בס"ר רמ"ח סק"א תי' כן], ולפי"ז לק"מ דבפ"ז איירינן בחיוב של העני ובס"ר רנ"ג איירינן בב"ד שאין מחייבין את העני על הצדקה. ואת הקושיא הראשונה מה החידוש שמקבלין אותה ממנו, י"שב הרדב"ז די"ל דדוקא לעני אחר חייב ליתן אבל לא לקופה ולא לתמחוי, ולא ביאר הרדב"ז כונתו ואולי י"ל דנתכוון למש"כ החזון יחזקאל לדייק מהרמב"ם דדוקא לעני שבא לפניו חייב ליתן ולא לגבאי צדקה, אבל אם נאמר כן דכונתו למש"כ החזון יחזקאל א"כ יקשה מדוע הוצרך הרדב"ז לתרץ את הקושיא הראשונה מה החידוש שמקבלין אותה ממנו ע"י שביאר דהיה הו"א שלא נקבל ממנו מכיון שהוא עצמו מתפרנס מן הקופה והתמחוי קמ"ל שמקבלים ממנו, והרי לפמש"כ החזון יחזקאל שפיר קמ"ל שמקבלים אותה ממנו שהרי אינו מחוייב כלל ליתן לקופה ולתמחוי שגובים הגבאים אלא דוקא לעני שבא לפניו, וצ"ע. המשך בשבוע הבעל"ט.

פרשת בהעלתך

מורינו הרב שליט"א

העושה מלאכה לזמן קצר או לשעה - האם חייב או מותר

עַל־פִּי יִקְרָא יִזְנוּ וְעַל־פִּי יִקְרָא יִסְעוּ:

פרק ט' - כ

הדא אמרה בנין לשעה הוא בנין.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת עובת פרק ז

א

האיך הדין בשאר מלאכות

א. הנה כאמור בירושלמי {פרק כלל גדול ה"ב ועי' ירושלמי ריש הבונה} למדו מכאן דבנין לשעה הוא בנין, והביאוהו הפוסקים וכמבואר בתובות חת"ס סי' ע"ד, ובנוב"י סי' ל"א, בענין פתיחת הפרסא"ל {המטרייה} בשבת, וכ"כ גם לבאר דברי הירושלמי באורך מאוה"ג באו"ש שבת פ"ז ועוד והדברים עתיקים. הן בעיקר דברי הירושלמי שחידש שגם לשעה הוא בנין, יל"ע אם כן הדין בכל המלאכות, או דדוקא בבנין הדין כן, ונראה ברור שאין הדין כן בשאר המלאכות שהרי במתני' קב' ב' תנן "הכותב כתיבה שאיננה מתקיימת או בכל כה"ג הרי זה פטור" והרי שבכל המלאכות מעשה לשעה לאו שם מלאכה עליו שאין שם מלאכה אלא על "מלאכת מחשבת" והיינו מלאכה חשובה {לשון רש"י חגיגה י' ב'} ועי' להלן מ"ט שאני בונה

ב. הנה חזי' בדברי הרמב"ם לא כן שהרי כתב הרמב"ם בהלכות שבת (פ"ט הי"ג), "שכל שאין מלאכתו מתקיימת בשבת פטור", ועי' שעה"צ (סי' ש"ב ס"ק ס"ח), שלמד מדבריו שה"ה במתקיים בשבת לבד נמי חייב, ולא בעינן שיתקיים כמה ימים, ורק באיננו מתקיים אפילו

ודלא כדברי הריטב"א שם "דמלאכתו מתקיימת בשבת" קאי אדלעיל שהרמב"ם למד דברים כפשוטן שאם מתקיימת רק בשבת ג"כ חייב.

ג. ושו"ר שכ"כ גם במנ"ח (בקונטרס נר מצווה אות כ"א), וכ"כ גם בספר חמדת ישראל (מלאכת בונה), שלהרמב"ם כן ה"ה בשאר מלאכות וכמבואר בהדיא בדבריו, וכ"כ גם באו"ש (פ"י מה"ש ה"ד), ועודועו"ע למרן ז"ל באול"צ (ח"א סי' כ"ט), והרי שלמד הרמב"ם לכל המלאכות שהדין כן שסגי "לשעה" היינו לזמן בלבד לחייב על מלאכתו ויתכן שלמד כן מבונה וכמבואר בירושלמי וכבר כתב רבינו הגר"א באו"ח סי' של"א, ובעוד דוכתי, שדרכו של רבינו ז"ל ללכת אחר הירושלמי ואף כאן נטע הרמב"ם מסמרות ברורות בדבריו לחייב בכל המלאכות אם מתקיימת אף רק בשבת. ונפק"מ לצבע על פניה של האשה, או מחיקתו מפני טבילתו וכמ"ש באורך בספר אהל הטהרה הל' נדה ח"ב.

ב

תמוה מה א"כ נתחדש במלאכת בנין בדין זה

ד. איכרא שמאחר וכן ה"ה בכל מלאכות שבת מעתה תמוה קרא ל"ל גבי בנין מה נתחדש בבנין והרי בכל המלאכות לפי המבואר חייב גם על יום אחד בלבד, ומש"כ דמיניה ילפי' לה הנה תמוה שהרי במתני' תנן בסתם "כל שמלאכתו מתקיימת בשבת חייב" ולא שאלו בגמ' מנ"ל. וע"כ דבנין בפנ"ע הילכתא הוא דילפי' מקרא דעפ"י ה' יחנו" דאפילו לשעה הוא בנין וצ"ל דבבנין הרי שגם לשעה כפשוטו היינו רק לשעה בלבד נמי הוא בנין, ומשא"כ בשאר המלאכות בעי' שיתקיים לכל השבת וכמ"ש לעיל בדעת הרמב"ם ומשא"כ

בשאר המלאכות בעי' שיתקיים **לכל השבת** וכמ"ש לעיל בדעת הרמב"ם ומש"כ לשאר הראשונים וכ"כ רש"י במתני' ריש הבונה שמלאכתו המתקיימת היינו **לכל הזמן** אבל לשבת חשבי' מלאכתו שאיננה מתקיימת בשבת ועי' ריטב"א שם ולפי"ז צ"ל שבבונה אף לשבת אחת בלבד נמי חייב וזהו שאמרו **בנין לשעה חייב היינו אפילו לזמן קצר בלבד נמי חייב מפני שעשאו חייב**

מה נשתנה בונה משאר מלאכות

ה. הן אומנם יל"ע מ"ט נשתנה הדין בבונה בדוקא, והרי כל מלאכות ממשכן ילפי', ואם בכל המלאכות לשעה איננו חשוב מלאכה ה"נ בבונה, ומאי שנא. וכ"ת היא גופא ממשכן ילפי' דהכא שאני "דעפ"י ה' יחנו" כתיב תמוה מ"ט לא נילף מיניה לכל המלאכות, ויהיה זה בנין אב לכל המלאכות, והרי אין לן ילפותא בשאר מלאכות **דפטור אלא סברא הוא** דלא מלאכת מחשבת היא, וא"כ היה הדין נותן שיהיה חייב בכל המלאכות דנילף מבונה דחייב אף לשעה, ועי' מנ"ח מוסף השבת, ובנש"א מלאכת צובע בהאי דינא דצובע לשעה ובדברי הגדולים ז"ל בהאי דינא דפראס"ל

ו. והנה חזי' אליביה דאמת שאף בשאר מלאכות לשעה הרי זה חייב שהרי פוק חזי שקיי"ל הקוטם קיסם הרי זה חייב וכדאי' בביצה לג' ב', וקיסם לאו לשעה הוא, ועוד מבואר ברש"י סוכה לג', דהקושר גם בסוף החג הרי זה חייב, עי' מנח"ש ח"ב, שהאריך מרן הגרש"ז בכיו"ב, וכ"כ גם באול"צ סי' ל"ה, והטעם בזה דשאני בכל הני **שזהו לעולם ידידה** וכל כה"ג חייב אף לשעה, וכידוע דמיניה למדו הפוסקים גביה פתיחת בקבוקים וכל כיו"ב שאף שענינו הוא לזמן הר"ז חייב מאחר שסו"ס מצד הגברא עשה מעשה לעולם.

ז. וביאורו הוא שכל שעתה נצרך לו לצורך תשמישו הרי שאף **שעשה זה לזמן קצר הרי זה מלאכת מחשבת שזהו צורכו ומה שפטרו בכותב לזמן היינו דוקא דבר אשר מצד עצמו איננו מתקיים** דבהכי לאו שם מלאכה עלה הן דבר אשר מתקיים מצד עצמו הרי זה חייב וכ"כ גם באורך להוכיח מרן הגרש"ז בספרו הגדול מנחש שלמה ח"א סו"ס צ"א עי' שם שהאריך להוכיח שבעינן עכ"פ שמצד עצמו הכתב יהיה מתקיים ואם לאו אינו חייב.

ומעתה ייראה שבבנין אף לשעה הרי זה לדידיה מלאכת מחשבת מאחר וחשוב הוא לדידיה כמי שהוא לעולם כי כל **שימוש בבניה אף לשעה הוא חשוב** וזהו גופא מה שנתחדש **בהאי דינא שחייב ודו"ק**

ג

ביאור הקרא עפ"י הירושלמי במקו"א וביאור הש"ס - על הקרא דעפ"י ה' יחנו

ח. והנה בירושלמי ריש פרק הבונה איתא בהיפך דכיון שעפ"י ה' יחנו הרי זה **כמי שהוא לעולם** ואיננו בנין לשעה ויל"ע בנקודת מחלוקת זו אם חשוב לעולם או לשעה

והנה בבלי שבת לא ב' איתא דכיון דכתיב עפ"י ה' יחנו "הרי זה כסותר על מנת לבנות במקומו" הוא ותמוה והרי ה' אומר להם תסעו וסרתו כאן את מקומם ומ"ט יחשב על מנת לבנות במקומו. ועי' רש"י ור"ח, מש"כ, ואכתי צ"ת **שהרי דא ברירא שהבונה על מנת לבנות במקו"א** בודאי חשוב מקלקל ומאי שנא הכא.

ט. ונראה דשאני עפ"י ה' יחנו ועפ"י ה' ייסעו שאיננו מקלקל מאחר שעתה **יש להם תכלית במקו"א להיות שם ולא פה** ומשו"ה הוא דחשוב שפיר כעל מנת לבנות במקומו היינו דהוי תיקון גמור דאין מטרתם אלא בתיקון היינו נסיעה למקו"א.

י. ומעתה ייראה שזהו שאמרו בירושלמי דכיון שעפ"י ה' יחנו כמי שהוא לעולם **היינו שיש לו תכלית בבנין זה עתה שבונה וא"כ חשוב הוא לעולם וכמש"נ לעיל אות אות ה' ודו"ק** היטב

ולמדנו לענין דינא דבכל המלאכות יש להחמיר ולחשוש כשיטת הרמב"ם ובבונה יש לחוש ביותר גם לשעה ונפק"מ לכמה הילכתא וכמבואר בסה"ק אהל"י שבת ח"ג הלכות בונה וכללי המלאכות.

באגדה

(י) וּבִיּוֹם שְׁמַחְתֶּכֶם וּבְמוֹעֲדֵיכֶם וּבְרָאשֵׁי חֲדָשֵׁיכֶם וּתְקַעְתֶּם בַּחֲצָצְרֹתַי עַל עַלְתֵיכֶם וְעַל זִבְחֵי שְׁלָמֵיכֶם וְהָיוּ לָכֶם לְזִכְרוֹן לִפְנֵי אֱלֹהֵיכֶם אֲנִי יְקֹוֹק אֱלֹהֵיכֶם:

הנה מבואר שיש להריע בעת שמחה ובעת צרה בחצוצרות ומ"ט לא מריעים אנו עתה בעת צרה ומ"ט לא מרעיים בזה"ז עי' מש"כ בזה בס"ד בשנים עברו ובספר קו"ת לגדול דורינו מרן הגריש"א זללה"ה

הן יש לתמוה על האי דקאמר קרא וביום שמחתכם ובסיפרי על אתר אלו השבתות והביא כן מרן בב"י סי' רפ"ב ולא שמענו מעולם דין תקיעה בשבת והא הוא יום השמחה דקאמר קרא

ונראה שיום השבת מעין עוה"ב איננו אלא להיותו במציאות זו אשר שייכי בה היינו ת"ח אשר המה בחי' שבת ואיש בער לא ידע ולא נשנה דין וביום שמחתכם אלא בבית המקדש אשר הוא מקום השכינה ושם מתגלה מציאות זו של שמחה בשבת

תדע שאין חובת בשר ויין בשבת והא קרא קאמר וביום שמחתכם וייראה דסמך ליה קרא על עלותיכם והיינו כדאמרן שגילוי מציאות זו אינו שייך אלא למקום מקדש או למתקדש קודש קודשים ת"ח בחי' שבת והמה היחידים אשר הופיע עליהם אור השבת הא לכלל ישראל אין מתגלה כן בהדיא ולא שייך בו חובת שמחה מאחר דיומא דנשמתין ורק בביטול מציאות החומר ירגיש נועם שמחת השבת

ואף שרש"י ביצה טז' ב' כתב אוכל ואין נפשו קצה והרי שכל נפש ישראל לא תימלא בשבת וכן הוא בר"ח תענית כח' א' הנה בירושלמי פרק כל כתבי יש שרב חגי קאמר בקושי התירו להתפלל בשבת משום סירחון הפה והרי שיום זה הוא יום אשר הוא בלי גבול אבל להיותו ביום שמחה והנה שבת קודש קודשים כלשון אדונינו הגר"א זללה"ה אשר הוא המקום שאינו שייך למקום כניסת אדם וכדאי' בכמה דוכתי בחז"ל וכל אדם לא יהיה אפילו הכה"ג באותה שעה אינו אדם והרי שמקום זה אינו מן המידה וזו בחי' שבת אשר נתקדשה קודש קודשים והיא היא בחי' הת"ח אשר כנודע בדברי הרמב"ם נתקדש קודש קודשים

וזהו אשר נמצא בפרשתן ויהי בנסוע הארון ספר בפנ"ע וכדאי' שבת קטז' וכמו שהארכנו כבר במקו"א שהוא ארון ברית ה' אדון כל הארץ אשר אינו מן המידה והוא הנותן קדושת הספר על הספר תורה וכמ"ש הרמב"ם פ"י הלכות ספר תורה ובטור רפ"ב

ולמדנו קדושת הזמן - השבת - קדושת המקום - המקדש וקדושת האדם - הת"ח המה המקום אשר ה' שמה והמה חוט המשולש לקודש הקודשים להתקדש בקודשתו וכד תיחזי תראה שכל עניני המקדש בשבת מההדלקה של הנרות עד לחם הפנים וזהו כל עניני השולחן בשבת ששם החומר מתקדש ושם עיקר קדושת השבת כידוע בגודל הכוונת בג' סעודות והרי שהחומר נתקדש כת"ח אשר אין אור של גיהנום שולט בו וזהו היא הבחי' של קודש הקדושים שהקודש מקדש החומר כהמקדש לחמי לאישי בינה זה כי הדברים עמוקים למתבונן

עם צאת
המהדורה החדשה
מחיר מיוחד
לבני התורה
35 ש"ח

קניני ופתחי לילה הוא גופי הלכות

יום בשורה בעולם התורה

מעמקי הסוגיות סולל הגרי"ח טהרני שליט"א
אב"ד הלכה ומשפט דרך בשורשי הדברים
אריח על גבי לבינה תוך בהירות עצומה
בעומקי השמועות ועד העולה לדינא

דולה ומשקה ממה שיצק וקיבל מרבותינו מצוקי ארץ
רבינו בעל "המנחת שלמה" זיע"א
מון "האור לציון" זיע"א
ורבינו בעל "השבט הלוי" זיע"א
תוך היקף רב לדעת רבנו קמאי ובתראי
חכמי אשכנז וספרד זל"ה

הספר שיאיר לך
לגדרי הדינים ושורשם אליבא דהילכתא
בחיות עומק היקף והארה

ניתן לרכוש את הספר בנדירים פלוס
תומר דוד - ספר אהל הטהרה

להשיג בביהמ"ד זה אצל